

A magyar nyelv eredete és rokonsága

A nyelvrokonság azt jelenti, hogy az egy „nyelvcsaládba” tartozó nyelvek közös ős- vagy alapnyelvből származnak. Ebből az alapnyelvből az idők folyamán önálló nyelvek fejlődtek.

A magyar nyelv finnugor eredetű, s mint ilyen az uráli nyelvcsalád finnugor nyelvcsoportjának ugor ágához tartozik. Az ősi együttélés helye feltehetőleg az Ural-hg. Nyugati lejtőjén lehetett. A még ősiabb együttélését Nyugat-Szibériába teszik. A finnugorság ősi nyelve a finnugor alapnyelv, amit i.e. III. évezredben beszéltek.

A legnagyobb létszámú finnugor nép a magyar. Legközelebbi rokonaink az obi-ugorok (manysik vagy vogulok és chantik vagy osztjákok) Szibéria északi részén, az Ob folyó környékén élnek. A finn-permi ághoz tartozó permi népek (cseremiszek, mordvinok, zürjének, votjákok) jórészt Oroszország európai részén élnek. A finnságok a Baltikum környékén élnek.

Uráli alapnyelv, i.e. V-IV évezred						Szamojéd nyelvek
Finnugor alapnyelv i.e. III. évezred						
Ugor alapnyelv i.e I éve.		Finn-permi alapnyelv i.e. II. évezred				
ősmagyar	ős obi-ugor	permi alapnyelv	finn-volgai alapnyelv			
magyar	manysi és chanti	zürjén és votják	közfinn alapnyelv	lapp	volgai finn alapnyelv	
			finn, karél, vót, veszpe, lív, észt		cseremisiz, mordvin	

A magyar nyelv finnugor eredetét az összehasonlító nyelvtudomány vizsgálatai az alapszókincs szavainak egybevetésével igazolták. Ide tartoznak a testrészek, rokoni viszonyok, számok, természeti jelenségek, egyszerű használati tárgyak. A magyarban mintegy 1000 szó maradt meg a finnugor alapnyelvből. A rokonságot a szavak, szóelemek (képzők, jelek, ragok) egyes hangjainak szabályos megfelelése bizonyíthatja.

Az egyes szavak az idők folyamán jelentésváltozáson eshettek át.

Az egyes hangok fejlődésbeli viselkedésén túl a toldalékok, a nyelvtani eszközkészlet változásai még inkább bizonyító erejűek.

A magyar nyelv finnugor mibenlétének megállapítását más tudományok is segítették (néprajz, régészet, történettudomány, stb.) Megállapították, hogy a finnugor népek életmódja az őshazában gyűjtögető, halászó, vadászó életmód volt.

Tudjuk, hogy a nyelvrokonság nem jelent okvetlen faji rokonságot is. Már a finnugor alapnyelvet beszélő népcsoport is számos faj ötvözete lehetett. Szétvándorlásuk során pedig folyamatosan keveredhettek más , velük érintkező népekkel. A magyar nyelv finnugor rokonságát a XVIII. század végén fedezték fel (Sajnovics János), ezzel azonban még a XX. században is fenntartásokkal éltek. Vámbéry Ármin a török-magyar nyelvrokonságot hangoztatta. Felmerült még a sumér-magyar nyelvrokonság kérdése is.

A nyelvrokonság bizonyítékai:

1.) Az alapszókincs egyezése

Az uráli nyelvek szókészletbeli egyezése kb. 1000–1200 szó, ebből kb. 100 szó él a magyarban. A finnugor együttélés korából kb. 1000 ősi szó maradt meg.

a.) névmások (én, te, ő, mi, ti, ki, mi, ez, az)

b.) egyszerű számok (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; -van, -ven; 10 jelentésben, 20, 100)

c.) testrészek (homlok, szem, fül, száj, nyelv, fog, váll)

d.) rokonsági fok (atya, anya, fiú, öcs, árva, nő, meny, vő)

e.) természeti jelenségek, tárgyak nevei (ég, menny, világ, ősz, tél, víz, jég, hó) f.) elemi igény (lesz, él, hal, alszik, áll, mond, hall, néz)

2.) Szabályos hangmegfelelések

Az egyik legerőteljesebb bizonyítéka a nyelvrokonságnak. Lényege, hogy az azonos helyzetben lévő hangok egy-egy nyelvben azonos módon viselkednek, egyeznek meg vagy térnek el egymástól.

magyar	vogul	osztják	cseremisiz	voják	finn
<i>fazék</i>	<i>pot</i>	<i>put</i>	<i>pat</i>	–	<i>pata</i>
<i>fon</i>	<i>pun</i>	<i>pon</i>	<i>pan</i>	<i>pun</i>	<i>puno</i>

3.) Nyelvtani eszközkészlet

a.) birtokos személyjelezés

finnugor: -m, -t, -s

magyar: -m, -d, -a -e -ja -je

mordvin: kudo=ház, kudom=házam

b.) 'k' többesjel

mordvin: kudomok=házaim

c.) határozóragok

finnugor: -n, -t, -tt

d.) Finnugor hatást mutat, hogy a ragtalan névszó nemcsak alany, hanem önmagában állítmány, de birtokos jelző, sőt tárgy is lehet.